

PLIVKANJA

Senryuji

Smiljan Trobiš

Vse lebdi.
Nestvarnost
je bliže bistvu.

Iščem
zgoščine
bistva.

Preprost zamik
v umetnini
je razodel.

Relativnost.
Osrečuje me
z razlikami.

Umetnina.
Izžareva mir.
Tak je v meni.

Jutro.
Zgoščina
preproste lepote.

Večerno branje
poglablja
jutrišnji dan.

Kje so minula leta?
Darovana so
prihodnosti.

Kipenje življenja.
Mir
ni nasprotje.

Drug človek:
Nova
razsežnost.

Roža se osipa
na kamen.
Umetnina.

Dva
prazna stola.
Kdo je sam?

Umetnina
daje, daje,
daje ...

Razmik
med stvarima:
duh.

Potrpim
s seboj.
Neverjeten mir.

Hočem.
Hoče vse
v meni.

Molitev moje narave.
Močnejša je
od molitve z besedami.

Košček modrine
med oblaki.
Bom prišel tja?

Lepa beseda
med množico
prečrtanih.

Razmišljam
o sebi.
Rečem: mi.

Kar naj boli!
Vem za
smoter.

Primarno potrebo
je premagala
primarna motivacija.

Stiske.
Kaplje dežja
na mojo dušo.

Koledar.
V spominu so stvari
urejene drugače.

Večer.

Rože

so postale žalostne.

Lepota

skrivnostno počiva

v pozabljeni umetnini.

Ogenj plamti.

Ne zna

nazaj na zemljo.

Med zemljo

in nebom

je lestev lepote.

Morje plivka:

trenutki

iz vesolja.

Igriv psiček.

Uči me

sproščenosti.

Zahvala
za krč v duši
noče iz ust.

Vse me je čakalo,
kjer je bilo.
Le moja duša ne.

Kaj hoče
hotenje?
Vse prihaja samo.

Megla
je legla
kot mir.

Koraki
v neznano
najdejo več.

Za koga
trpim danes?
In kdo zame?

Že je,
kar
še ni.

Prošnje
nadomeščajo
skrbi.

Ne morem pustiti
kamna ob cesti,
vzljubil sem ga.

Odpuščati,
ko te tepejo.
In zmagaš.

Roža
ti pomežikne.
In veš, da si na pravi poti.

Sejalec
iz sebe
utira pot.

Kamen v duši
ni prenesel
mojega samosprejetja.

Obup
noče priznati,
da je vse drugače.

Razdalja
med nama.
Prehaja v bližino.

Odnehaš.
In srečaš se
s samim seboj.

Trenutek:
ostala sta mi čas
in poezija.

V prostosti
je zablestela
resnica moje narave.

Vse je prav.

Pusti

in ne moti!

Nad iskalcem

oblak.

Nad oblakom zvezde.

Vrata

povezujejo

prostore vesolja.

Drevo.

Veja iz veje.

Nebo.

Sonce

na drevesni skorji.

Pečat.

Vsepovsod rože.

Svet je

samo lep.

Toliko dreves,
pa nobene
ptice ...

Pasji lajež
je zaokrožil
svobodo dneva.

Rjave iglice
na boru
se darujejo zemlji.

Srake kričijo,
kot da nekaj ni prav.
A je prav.

Sončen dan.
Kolikor ljudi,
toliko sonc.

Pes misli,
da ima prav
in laja.

Stopim ven.
Grem po
droben haiku.

Vračam se
k sebi
in čakam.

Goreča sveča
tiho odgovarja
mojim mislim.

Oživil sem
knjigo,
ko sem jo podaril.

Roža ne ve,
kdo jo utrga.
Cveti naprej.

Dež.
Drevo joka
v reko.

Noč pozna
samo še
silhuete.

Noč
ljubi
daljave.

Sneži.
Letim
v nebo.

Otrok v meni
me ne pusti
v slabi volji.

Upočasnim
večer
in spet vidim.

Štejem žarke
igrive svetlobe.
Nešteto jih je.

Igriv kot konjiček

zaupam

v trdnost tal.

Uvelo cvetje

cveti

v spominu.

Ne čakam

nikogar.

Dovolj je, da sem tu.

Lenoba

raztaplja dušo

v telo.

Cilj sprehoda:

odsevi

v lužah.

To nelagodje

ni samo

od slabega vremena.

Sedem vase,
odpadejo krila
zlim duhovom.

Olajšanje
je zazvenelo
večplastno.

Približevanja
nosijo s seboj
ozadja ...

Ves svet
je
sonce.

Olajšanje:
ko morje
pride do obale.

Rože
si podarjajo
sonce.

Zvezde
bi mi rade
vse povedale.

Svet
je ob tebi
en sam cvet.

Vrtnica v snegu.
Teško ji je.
Pustim jo cveteti.

Uveli cvet
najde v sadu
novo lepoto.

Snežinke:
tišina,
ki beli z neba.

Prebrana knjiga:
cvet,
ki daje sad.

Zagledam stvar.
Razodene mi
resničnost vsega.

Hvaležen sem
modrosti
za lep večer.

Do dna spočít
se vračam
v preprostost.

Sanjam
resničnejši svet,
da bi bil ta lepši.

Ko sedem,
misli obmolknejo.
Potem začnem misliti.

Tiho
se zaleze veter
v pore misli.

Odpiram vrata
v naslednje
obdobje.

Ohranim mir.
Počakam.
Preide.

Sprejemem bolečino.
Spremeni se
v lagodje.

Tihožitje.
Kdo lahko dojame
njegov mir?

Mostovi
med dušami.
Ni potrebno plavati.

Prišel sem
tvojo krivdo
k svoji.

Spet bo
pomlad.
A kaj bo takrat?

Srečo iščemo
s svojo voljo.
Pride sama.

Tiho sedajo
na oči
izkušnje ...

Če že sanjam,
naj tudi
spim.

Kje je
tisto dekle?
Zdaj je stara mama.

Mir
razmišlja
same pametne stvari.

Misel,
kot bi sedel
ptič na vejo.

Puščam
večer,
da je večer.

Zakaj
bi napenjal misli?
Saj me same mislijo.

Stopnjujem
svojo svobodo
do veselja.

Sanje
so mi razodele
stanje.

Tvoj način
je moja
rešitev.

Ves
se zavzamem.
Ostane nemir.

Samo polovica
me misli.
Polovica počiva.

Sneg je prehitel
človeško etiko.
Vse je belo in lepo.

Ena sama
velika zmota!
Učim se.

Ko se bom odtrgal,
bo zapelo
morje k zvezdam.

Mislim
na tvojo toplino.
Vedno mi je odgovorila prav.

Moč

se mi je razkrila
v žrtvi kot zmagovalcu.

Vse je pomembno.

Duh gre
skozi materijo.

Razodetje

je v vsaki roži,
v vsakih očeh.

Življenje,
kako si kruto,
dokler nisi večno!

Ko izročam bolečine,
se v oceanih
raztapljajo vsebine.

Za danes
je bilo dovolj.
Kot vsak dan.

Rože čakajo,
da bi se lahko
razodele.

Globine
me vlečejo v preteklost.
A tu sem še vedno jaz.

Rad bi združil
globine in višine,
pa se zapletam v ta svet.

Oblaki
ne pustijo soncu,
da bi se prevzelo.

Mir drevesa
kaže pot
v nebesa.

Ko bom vse pospravil,
bom zagledal
prah.

Rahla utrujenost.

Nedelja

ni izpolnila namena.

Reka

odseva podobe,

kot jih odseva nebo.

Lastna moč me boli.

Ne morem je

sprostiti k tebi.

Metulj lebdi

nad rožo

kot angel.

Ne oziraš

se name -

osvobajaš me.

Prepuščam se

zdravilnemu

brezvetrju.

Ne čutim jutra.

Mojo dušo

polni skrb.

Oblaki so se izlili,

a še vedno

zastirajo sonce.

Po kanjonu

hiti veter

v novo dimenzijo.

Dajem vase.

Plačujem,

česar nisem dal drugim.

Disonance

so krute znanilke

harmonije.

Ura na steni

je utrujena od štetja

izgubljenega časa.

Ko je toplina v srcu,
zlahka najdem
prave besede.

Kam
naj še pogledam,
razen vase?

Lepota rože
pošilja
zahvalo v nebo.

Z daritvijo
iz svojih rok
vračam, kar sem.

V podarjeni sliki
vidim obraz
darovalke.

Svoj portret
v sebi restavriram
v avtoportret.

Hodim
za lučjo
in se manjšam.

Ceste
podaljšujejo
pogled v neznano ...

Obstaja mir:
plivkajoče morje
s samimi biseri v soncu ...

Pospavam.
Ni mi treba
iti spat.

Vse je v redu.
Pomisleki,
stran!

Dolgočasje.
Vse je po starem,
še misli!

Izrečem hvaležnost
za na videz
samoumevne stvari.

Vonj po ženski
hoče
ustvariti nemir.

Posledica
norosti sveta:
Umik v svoj svet.

Nemir.
Kaj hočem
prehiteti?

Ne hitim.
Kako lepo
danes pada sneg!

Kaj vse nam je dano!
Tudi to,
da umremo.

Veliko

vprašanje:

zakaj ne uživam?

Med vrsticami

razbiram

njegovo trpljenje.

Kje je misel,

ki me je osrečevala?

Ušla je.

Pospravim sobo:

ni več

življenja v njej.

Prepustim Bogu.

In dela naprej

brez mene.

Dogajanja

po svetu:

nič novega.

SVET MIRU IN KONTEMPLACIJE

Pesniki, ki so nagnjeni h kontemplaciji, vnašajo velikokrat v haiku elemente razmišljanj, zapažanj, ki niso povezana z naravo, včasih zaznamo tudi kančke ironije in sarkazma, a se ne odločajo za zvrst, ki to omogoča – senryu. Človek pač teži na eni strani k temu: ko zre v naravni tok, ga vodijo oči in ustvarja se hipno, nestično dojetje. A duša govori drugače – vse jemlje v roke, vse obrača, do vsega poskuša ustvariti predmetno distanco, soditi. To ustreza tudi Smiljanu Trobišu, za katerim je vrsta kontemplativnih, duhovnih, izrazito k idejam sklonjenim zbirk. Pisal je tudi iveri, ki so nekje med aforizmom in presojami, dostikrat so bile bolj pesniške kot miselne. Senryu mu omogoča tisto, česar aforizem ne daje – sodbe na osnovi identifikacije. V senryuju *Roža se osipa / na kamen. / Umetnina*. sta prvi dve vrstici zapis podobe. Lahko bi napisal: Umetnina je kot podoba rože, ki se usipa na kamen. Zanimiv aforizem. Vendar je tu sopostavitev podobe in sodbe. Umetnina kot beseda namreč zaobsega vse historično znanje o tem, kdaj nekaj stopa v red umetnega, kar se zaustavi v času, in zahteva, ko jo dojemamo, globinsko identifikacijo. To ni nekaj, kar nas pri tem zaposli z dolgimi presojanji, a presoja vseeno je. Duša je neke vrste strojček za predelavo zaznav v pojme.

Včasih se Smiljan Trobiš oddalji v aforizem ali rek: *Stiske. / Kaplje dežja / na mojo dušo*. Poezija za hip utihne in se potem v novi pesmi znova zažene v tek. Ni jasne meje med haikujem, ki je dosti bolj »pesniški«, in senryujem, ki z intervencijo misli teži k filozofičnosti. Obstaja nekaj vrst lepote in ena od njih je hipna. Ta pripada haikuju. Druga je postopkovna, ta pripada senryuju. To je še posebej jasno, na primer v *Med zemljo / in nebom / je lestev lepote*. Vemo, da nasprotje med nebom in zemljo pripada čisto določeni miselni tradiciji in da je v tem smislu lepota božji sij, ki prihaja od zgoraj. Lepota je tukaj tisto človeško. Ni hipno dojetje, ampak približevanje. Tudi tu je na delu duša, če lahko rečem z metaforo: Lepota je nagrada za vzpon. *Že je, / kar / še ni*.

Senryu spremlja tvorjenje simbolov. Njihov najširši krog so vesolje, zvezde. Sledi krog osončja, videno skozi naš položaj na Zemlji, za njimi so pojavnosti našega okolja, kakor se nam kaže narava, sledi pa človekov narejen svet in izteče se v človekovem ravnanju in dojemanju,

razdeljeno v človekovo ravnanje v naravnem okolju in na človekovem ravnanju v njegovem miselnem/pojmovnem okolju. Tako je v senryuju *Oblaki / ne pustijo soncu, / da bi se prevzelo*. Sonce kot simbol vladanja in oblaki kot simbol nepredvidljivega, odprtega življenja.

V simbolih je sled pesnikovega videnja sveta, ki se ustvarja z nenehnim vračanjem k sebi. Tu seveda ne moremo mimo krščanskega pojmovanja, ki mu Smiljan Trobiš pripada najprej, a to je le del te konceptualne sfere. Morda tudi iz zbirke v zbirko manjši del (zlasti so to končni senryuji), vse bolj se širi vzhodna misel: *Vse je prav. / Pusti / in ne moti!* ali *Sedem vaze, / odpadejo krila / zlim duhovom*. In ta svet je homeostatičen: *Disonance / so krute znanilke / harmonije*. Ali v enem od najlepših senryujev v zbirki, ki ga posebej izpostavljam:

Srake kričijo,
kot da nekaj ni prav.
A je prav.

Težnja k miru, težnja k tišini, meditaciji, k sebi, ki ni jaz, temveč nasprotje – je ne-jaz, celo ne drugi ampak drugo, so položaji, h katerim se največkrat zateka subjekt te imenitne vrste senryuja, ki jih niti ni treba brati kot japonski žanr, ker so vrednost tudi zunaj tega okvira.

V zbirki je okrog 164 senryujev / haikujev, ki jih beremo kot zapiske v meditaciji, kakor pravi tale: *Obstaja mir: / plivkajoče morje / s samimi biseri v soncu ...* Beremo jih kot ravnovesje lepote in misli.

Marjan Pungartnik

Trobišev lirično utripajoč duhovni avtoportret

Pričujoči stih Smiljana Trobiša so dnevnik pesnikovih duhovnih utripov, misli, meditacij in prebliskov, porojenih ob pogledu na naravo ali iz zazrtosti umetnika samega vase. V svojem motivnem repertoarju segajo od intimnih opažanj nadrobnosti do vesoljskih daljav, v vsem pa je jasno razvidno avtorjevo pojmovanje sveta. Trivrstični nizi besednih utrinkov, četudi so hipni, s svojo trenutnostjo zajemajo ves pesnikov človeški čas, tako preteklost kot prihodnost («Večerno branje / pogloblja / jutrišnji dan»; »Kje so minula leta? / Darovana so / prihodnosti«). Avtor je občutljiv kot mimoza in vidi lepoto v vsem v naravi, ne le v roži, ki se osipa na kamen, ali metulju, ki lebdi nad rožo kot angel. Prav tako kot v naravnih, še posebno atmosferskih pojavih jo najde v knjigah in umetninah. Umetnost dojema v najbolj vsakdanjem bogastvu, z njo vse na svetu sprejema vdano, premaguje vse stiske in se sprijazni z vsemi bolečinami kot zaprisežen optimist in usklajevalec nasprotij, ki občuti zmagovalca v žrtvi in mu morebiten krč v duši »noče iz ust«. Za prave besede pa pravi, da jih zlahka najde, ko mu je v srcu toplina.

Življenje se mu kot lepota bivanja v svoji smiselnosti predaja samo («Ne čakam / nikogar. / Dovolj je, da sem tu»). Stvari umeva, ko jih ne misli, rešitve najde, ko si zanje ne prizadeva, in s samim seboj se sreča, ko v prizadevanju odneha ter se samo prepušča življenju, tako kot jeziku, s katerim taka dojetja in duhovne izkušnje ubeseduje. Na svet gleda kot na svetlobo, ne temo, in prav tako zre na njegove ljudi. Takó navzočnost predmetov (stvari, v katerih se mu razodene »resničnost vsega«) kot medčloveška razmerja ali samoto vidi le z očmi svojih občutij, ki vdano sprejemajo stvarstvo in dojemajo vsak življenjski trenutek v kozmičnem soju večnosti.

Odnos do narave in umetnosti se pesniku kristalizira skozi doživljanje lepote, ki jo odkriva v vsem, med sprehodom celo v odsevih v lužah, in le v lepoti odkriva svoj pravi ustvarjalni smisel. Sporočilo o tem mu ponuja sleherni prizor, misel, občutje ali dogajanje. S takimi verzi se nam Trobiš prikazuje kot nežen in blag ter k miru in prostosti težeč modrec, ki ve, da

je svet, kakršen je, krut, in je zato iz njega izstopil in se prepustil le svetu lastne duše. (»Posledica / norosti sveta: / Umik v svoj svet«.) A sanja svoj resničnejši svet, »da bi bil ta lepši«. Samo v njem lahko vidi le vse lepo in dobro, zaupajoč v sinjino neba med oblaki, v kateri upa na večni dom svoje prihodnosti.

Ko sem v rokopisu te zbirke prebral prve tri verze, sem hipoma pomislil na kristalno sijočo in hkrati skrivnostno zamolklo barvno grafiko Tince Stegovec Lebdenje, ki toliko več pove, ker motivno ni konkretna. (»Vse lebdi. / Nestvarnost / je bliže bistvu«.) Slikarkin pariški mentor profesor William Hayter jo je povezal z duhom japonske ustvarjalnosti; prav ta pa živi tudi v Trobiševih japonskih oblikah. Ko pesnik zatem spregovori še o zamiku v umetnini, ga ta zamik opozori na relativnost, ki ga osrečuje z razlikami, tako kot umetnico osrečujejo možnosti v tiskanju barvnih variant grafičnega lista. Nakar slede za oba veljavni verzi: »Umetnina / izžareva mir. / Tak je v meni. // Jutro. / Zgoščina / preproste lepote.«

Trobiševi verzi nam lahko na podoben način odpro še vrsto sorodnih spominskih asociacij, vendar pesnik zbuja aluzije na umetnine in na spoznanja starih modrecev, ne da bi se nanje nanašal ali celo iz njih izhajal, ampak zajema iz lastnih haikujskih miselnih prebliskov in spoznanj, kakršna lahko v različnih odtenkih vedno znova prešinjajo občutljive ljudi v vseh časih in umetnostnih zvrsteh. S tem pa nam skozi ves upesnjeni čas riše in zvočno komponira svoj pointilistično utripajoč lirski avtoportret: krhek, nežen, nadzorovan predvsem v želji po harmoničnosti in v svoji brezčasnosti nekoliko arhaično odmaknjen.

Pri Smiljanu Trobišu je vse zgoščeno, a vendar zračno, pri njem nič ne trobi, ampak vse le tiho plivka, valuje in lebdi. Z vsakim verzom se mu vse spreminja v nenehno gibljivost oblakov in pomirljivo mehko prelivanje občutij, pesnik pa pri tem čuti, da je vse, kakor jè, tudi prav. Prepuščati se želi le radodarnemu doživljanju in v tem je njegova osrednja modrost. Njegova pasivno dinamična dejavnost je zajeta v ritem pesniškega dnevnika, ki ga namenja samemu sebi, a s tem tudi vsem svojim

bralcem. («Razmišljam / o sebi: / Rečem: mi«.) Ker je zanj ves svet sonce in so zanj sonca tudi vsi ljudje na svetu («Kolikor ljudi, / toliko sonc«), so vsi ti sončni ljudje v bistvu on sam, ki se v svoji pesniški zamaknjenosti vase počuti stalno povezanega z vsem onkraj sebe: zvezdami, ognjem, morjem, dežjem in sneženjem, slikami, knjigami, drevesi, kamni, živalmi in ljudmi. In zato lahko doživi razodetje »v vsaki roži, / v vsakih očeh«.

Milček Komelj

O PESNIKU SMILJANU TROBIŠU

Rojen je 2. 11. 1956 v Novem mestu, tu je tudi zaključil gimnazijo leta 1975. Študiral je medicino na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Diplomiral je na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Po poklicu je predmetni učitelj kemije, biologije in angleščine. Deluje kot pedagog, prevajalec, lektor, mentor, pesnik in recitator. Več let je vodil delavnice kreativnega pisanja. Od leta 1999 ima status svobodnega ustvarjalca na področju kulture – književnika. Je član Društva slovenskih pisateljev. Uveljavil se je kot razpoznaven ustvarjalec v dolenskem in slovenskem kulturnem prostoru. Leta 2005 je prejel Trdinovo nagrado Mestne občine Novo mesto za uspehe na kulturnem in literarnem področju. Živi in ustvarja v Novem mestu.

Objavljati je začel že v gimnaziji v glasilih Stezice in Izvestja ter v Dolenjskem listu, nato v literarnih revijah in časopisih: OtočjeO, Oznanjenje, Rast, Literatura, Znamenja, Revija 2000, Pesniška tribuna, Tretji dan, Mentor, Družina, Apokalipsa, Letni časi, Park, Ognjišče, Vsesledje, Vpogled, Poetikon, Primorska srečanja, Locutio, Prijatelj, Zvon. V revijah objavlja tudi eseje.

Sodeloval je v skupnih projektih Literarnega kluba Dragotina Ketteja v Novem mestu in s poezijo v katalogih slikarjev in likovnih monografijah. Izdal je pesniško likovni zbornik *Preživlji slik, besed in oblik*. Sodeloval je v zbornikih molitvene poezije in v mednarodni antologiji haiku poezije. Izdal je zgoščenko ljubezenskih pesmi. Zastopan je v antologiji *Novomeška knjiga* urednika Milčka Komelja. Izdal je zbirko poezije v prozi in refleksivnih tekstov ter domislic in spoznanj *Tam so daljave čiste* ter izbor izrekov *Domislice in spoznanja*. Sodeloval je v zbornikih slovenskega aforizma.

Izdal je tri zbirke meditacij *O lepoti krščanskega življenja* in zbirko molitev *Ko tišina me objame* ter križeva pota *Mali križev pot* in *Mali križev pot z vstajenjem*.

Napisal je tri knjige o kreativnem pisanju: *Živeti s pisanjem*, *Pisanje kot terapija* in *Kako naj povem?* Objavljenih ima več elektronskih knjig, nekatere s prevodi v tujih jezikih, pri različnih založbah.

Izdal je triindvajset samostojnih pesniških zbirk: *V modro* (1994), *Srečanja* (1995), *Očiščeno jutro* (1998), *Dan je globok* (2002), *Ti si meni dar* (2004), *Zaveza* (2004), *Košček neba med vejami* (2006), *Beli krog* (2006), *Po lahki teži hrepenim* (2007), *Hvalnica lepoti* (2007), *Kakor oblaki ...* (2009), *Topli dež* (2009), *Trenutki* (2011), *Sreča tišine* (2012), *Tiha želja* (2012), *Zatišje* (2013), *Trepet* (2013), *Trialog* (2014), *Spreminjanja* (2014), *Pod zasviti zvezd* (2015), *Meander* (2015), *Nad besedami je nebo* (izbrane pesmi, 2016), *Prelepi večer* (2017), *Oboki tihe svetlobe* (2017), *Tančine* (2018).

Smiljan Trobiš, Lebanova 35, 8000 Novo mesto

smiljan.trobis@guest.arnes.si

040 524 869

Smiljan Trobiš

PLIVKANJA

Spremni besedi: Marjan Pungartnik, Milček Komelj

Slika na naslovnici: Janko Orač, brez naslova, rezervaž, akvarel, suha igla, 10x13cm, 2016

Založba: Spes, Ljubljana, 2018

Izdalo Kulturno društvo Severin Šali, Novo mesto

Oblikovanje in tisk: ART 32, d. o. o., ŠPES, grafični studio, Novo mesto

Prva izdaja

Naklada: 300 izvodov